

VIEDOKLIS PAR FINANŠU MINISTRIJAS MAKROEKONOMIKAS PROGNOZĒM

Šajā dokumentā ir sniegts Fiskālās disciplīnas padomes (turpmāk – Padome) viedoklis par Finanšu ministrijas (turpmāk – FM) izstrādātajām makroekonomikas prognozēm, kas tiks izmantotas par pamatu Latvijas Vidēja termiņa budžeta ietvara (turpmāk – VTBI) 2020.-2022. gadam (2020./22.), ko plānots iesniegt Saeimā 2019. gada 15. oktobrī, izstrādei. Lai atbalstītu Valdības darbu pie gadskārtējo dokumentu – Stabilitātes programmas (turpmāk - SP) un VTBI – izstrādes, tika noslēgta Vienošanās par agrīnu Padomes apstiprinājuma sniegšanu FM makroekonomikas prognozēm.

Saskaņā ar Vienošanos par sadarbību, kas parakstīta 2016. gada 8. februārī, Padome ir atbildīga par FM makroekonomisko prognožu apstiprināšanu. Prognožu apstiprināšanas procedūras laikā Padomei tika iesniegti detalizēti FM prognožu dati, tajā skaitā iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) struktūra un atsevišķu IKP komponentu attīstības scenāriji. Padome ir konsultējusies ar ārējiem ekspertiem, lai iegūtu pēc iespējas dažādus viedokļus par norisēm Latvijas ekonomikā.

Padomes pienākums ir sniegt apstiprinājumu makroekonomiskajiem indikatoriem atbilstoši Fiskālās disciplīnas likuma 20. pantā noteiktajam rādītāju tvērumam (rādītāji apkopoti 2. tabulā šī dokumenta beigās).

	2019	2020	2021	2022
Reālā IKP izaugsme				
FM (2019.g. jūnijs)	3.2	2.8	2.8	2.8
LB (2018.g. jūnijs)	2.9*	–	–	–
EK (2019.g. maijs)	3.1	2.8	–	–
SVF (2019.g. aprīlis)	3.2	3.1	3.1	3.0
Nominālā IKP izaugsme				
FM (2019.g. jūnijs)	6.4	5.6	5.3	5.3
LB (2019.g. jūnijs)	–	–	–	–
EK (2019.g. maijs) ¹	5.6	4.6	–	–
SVF (2019.g. aprīlis)	5.5	5.2	5.2	5.0
Inflācija				
FM (2019.g. jūnijs)	2.8	2.5	2.1	2.0
LB (2019.g. jūnijs)	2.9	–	–	–
EK (2019.g. maijs)	2.8	2.4	–	–
SVF (2019.g. aprīlis)	2.4	2.4	2.1	2.1
IKP deflatori				
FM (2019.g. jūnijs)	3.1	2.7	2.4	2.4
LB (2019.g. jūnijs)	–	–	–	–
EK (2019.g. maijs) ¹	2.7	2.0	–	–
SVF (2019.g. aprīlis)	3.2	2.9	3.0	3.0
Izlaižu starpība				
FM (2019.g. jūnijs)	1.4	0.8	0.4	0.0
LB (2019.g. jūnijs)	–	–	–	–
EK (2019.g. maijs)	2.2	1.3	–	–
SVF (2019.g. aprīlis)	–	–	–	–

* Sezonāli izlīdzināta IKP izaugsmes prognoze.

1.tabula. Dažādu institūciju galveno makroekonomisko rādītāju prognozes, %. Datu avoti: FM, LB, EK, SVF.

ražošanas jaudas hidroelektrostacijās 2019. gada pirmajā ceturksnī, samazinot produkcijas izlaides pieaugumu, bet pārējā ražošanas daļa turpina pieaugt;

• Eksporta pieaugums ir vājinājies galvenokārt reeksporta krituma dēļ.

Prognozēts, ka izlaižu starpība pazemināsies straujāk 2020., 2021. un 2022. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo

FM makroekonomiskā prognoze lielā mērā atbilst Eiropas Komisijas (turpmāk - EK¹), Starptautiskā Valūtas fonda (turpmāk - SVF²) prognozēm un ir nedaudz lielāka par Latvijas Bankas prognozi (turpmāk - LB) (1. tabula). Tāpat inflācijas līmeņa prognoze ir saskaņā ar LB prognozēm un EK 2019. gada prognozēm, bet nominālā IKP pieaugums - augstāks (gandrīz par 1,0 procentu punktiem salīdzinājumā ar EK).

Padome vēlas atzīmēt galvenos FM pieņēmumus, kas pamato ekonomikas izaugsmes palēnināšanos 2019. un 2020. gadā, salīdzinot ar 2017. – 2018.

• Ekonomisko noskaņojumu rādītājs (ESI) pazeminās, bet joprojām ir pozitīvs valstīm, kas ir galvenie Latvijas tirdzniecības partneri;

• ES un eirozonā gan 2019., gan 2020. gadā ekonomiskās izaugsmes prognozes ir samazinātas;

• Būvniecības un investīciju pieaugums palēnināsies un neveicinās izaugsmi tādā pašā mērā kā iepriekšējos divos gados;

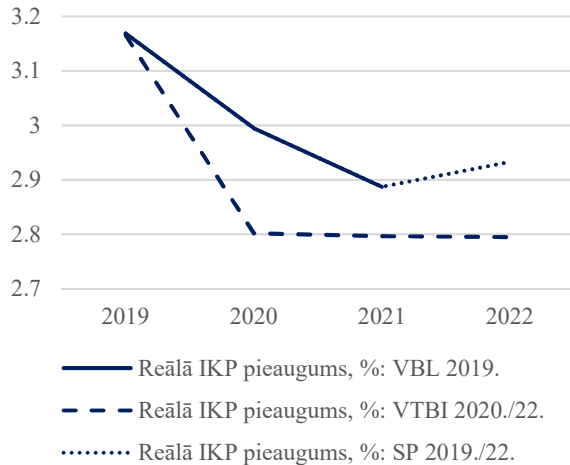
• Laika apstākļi izraisīja mazākas centralizētās siltumapgādes un enerģijas

¹ European Commission Spring 2019 Economic Forecast. Available at: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip102_en.pdf, accessed on 18.06.2019.

² International Monetary Fund World Economic Outlook 2019 APR. Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2019/03/28/world-economic-outlook-april-2019>, accessed on 18.06.2019.

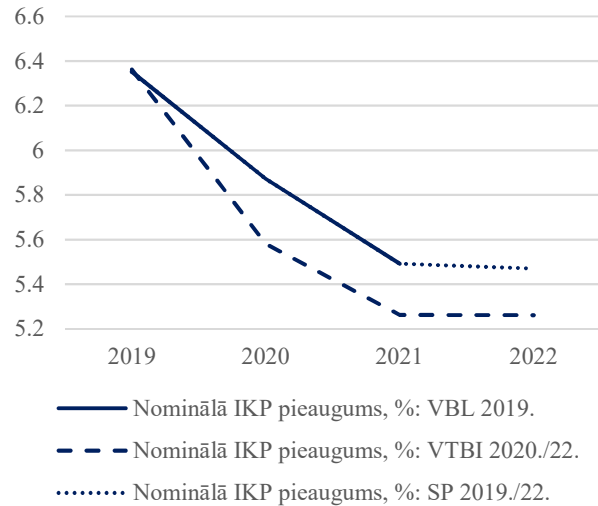
FM prognozi, bet joprojām būs zemāka par EK prognozi.

Padome apstiprina reālā IKP izaugsmes prognozi VTBI 2020./22. ar komentāriem. Salīdzinot ar iepriekšējo prognozi 2019. gada februārī, kas tika sagatavota SP 2019/22, reālais IKP pieauguma temps 2019. gadam nemainījās, nedaudz samazinoties izaugsmei turpmākajos gados par 0,2 procentu punktiem, -0,1 procentu punktiem un -0,1 procentu apmērā punktus 2020., 2021. un 2022. gadam (1. attēls). Padome uzskata, ka gan negatīvas, gan pozitīvas novirzes no izaugsmes prognozēm ir vienlīdz iespējams.

1. attēls. Reālā IKP pieauguma prognoze.

Avots: FM.

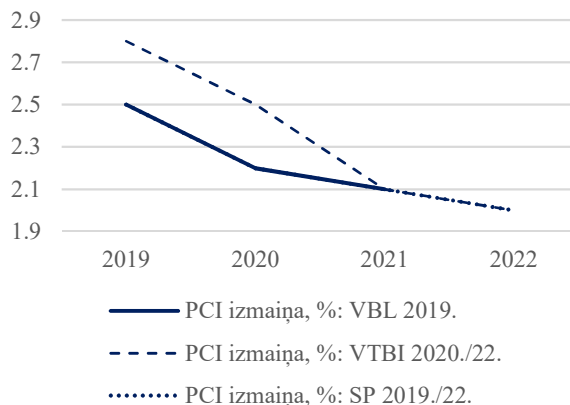

2. attēls. Nominālā IKP pieauguma prognoze.

Avots: FM.

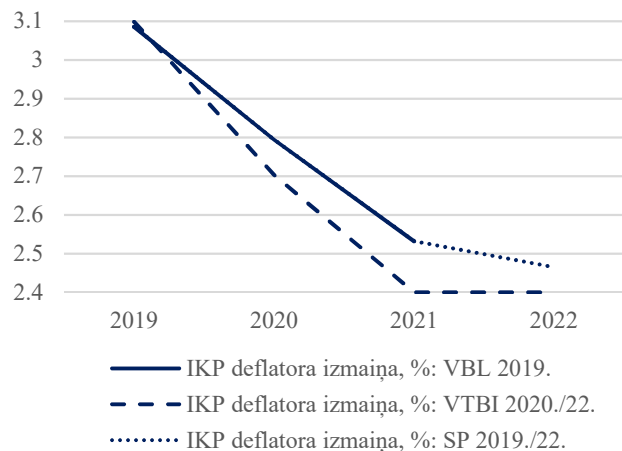
Padome apstiprina nominālā IKP izaugsmes prognozi VTBI 2020./22. Prognoze par nominālo IKP pieauguma tempu nemainījās 2019. gadā, salīdzinot ar iepriekšējām prognozēm februārī ar nedaudz samazinātu izaugsmes perspektīvu, par 0,3 procentu punktiem 2020. gadā un par 0,2 procentu punktiem 2021. un 2022. gadā (2. attēls).

Padome apstiprina patēriņa cenu indeksa (turpmāk – PCI) izmaiņas (inflācijas) prognozi VTBI 2019./22. ar komentāriem. Kopš 2019. gada februāra nelielas izmaiņas ir veiktas inflācijas prognozē 2019. un 2020. gadam, palielinot tās par 0,3 procentpunktiem (3. attēls), tomēr, kā minēts iepriekšējos viedokļos par FM prognozēm, Padome uzsver, ka spiediens uz darba algas pieaugumu no darba tirgus joprojām ir augsts, kā rezultātā inflācija varētu būt augstāka par pašreiz prognozēto līmeni, īpaši 2020. un 2021. gadā.

3. attēls. Inflācijas prognoze.

Avots: FM.

4. attēls. IKP deflatora prognoze.

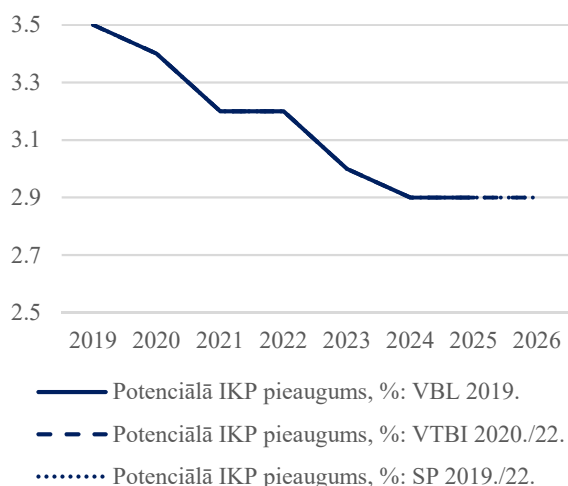
Avots: FM.

Padome apstiprina nominālā IKP deflatora prognozi VTBI 2020./22. IKP deflatora prognoze 2020. un 2021. gadam ir pazemināta par 0,1 procentpunktu (4. attēls).

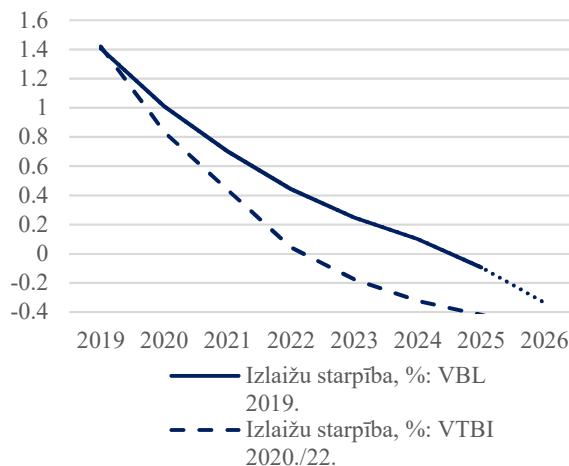
Salīdzinājumā ar iepriekšējo FM prognozi, 2020., 2021. un 2022. gadā izlaižu starpības aplēses tiek samazinātas, tomēr joprojām ir zemākas par EK prognozi.

Padome apstiprina potenciālās IKP izaugsmes un izlaides starpības prognozes attiecībā uz VTBI 2020/22 ar komentāriem. Kopš 2019. gada februāra nav pārskatītas iespējamās IKP pieauguma aplēses. Potenciālais pieauguma temps ir noteikts 3,0% 2023. gadā, 2,9% 2024., 2025. un 2026. gadā (šāds novērtējuma laika perioda pagarinājums nepieciešams turpmākajos izdevumu nosacījuma aprēķinos). Padome piekrīt, ka pašreizējā izlaižu starpība atbilst iepriekš prognozētajai, ar nelielu samazinājumu izlaižu starpībai sākot no 2020. gada. Tā kā nav tikušas veiktas izmaiņas potenciālā IKP izaugsmei, visa ietekme izlaižu starpības samazinājumam rodas no reālā IKP izaugsmes prognožu palēnināšanās.

Padome vēlas atzīmēt arī daudz lēnāku produktu un importa nodokļu ieņēmumu pieaugumu (+ 1,3%), salīdzinot ar strauji augošām algu likmēm (+ 8%), kā arī strauji pieaugošo pārpalikuma un jauktā kopienākuma pieaugumu (+ 7,1%) 2019. gadā salīdzinot ar 2018. gadu IKP ienākumu aspektā. Padome savos iepriekšējos ziņojumos ir uzsvērusi ar nodokļu reformu saistītos riskus, kas negatīvi ietekmē valsts ieņēmumus. Padome un Finanšu ministrijas pārstāvji vienojās, ka 2018. gadā Latvija sasniedza maksimālo ekonomiskā cikla posmu, kam sekos mērena ekonomikas izaugsmes palēnināšanās tuvākajā nākotnē.

5. attēls. Potenciālā IKP pieaugums, %.
Avots: FM.

6. attēls. Izlaižu starpības, % no potenciālā IKP.
Avots: FM.

	2019	2020	2021	2022
Reālā IKP izaugsme	3.2	2.8	2.8	2.8
Nominālā IKP izaugsme	6.4	5.6	5.3	5.3
Inflācija	2.8	2.5	2.1	2.0
IKP deflators	3.1	2.7	2.4	2.4
Potenciālā IKP izaugsme	3.5	3.4	3.2	3.2
Izlaižu starpība	1.4	0.8	0.4	0.0

2. tabula. Padomes apstiprinātie makroekonomisko prognožu rādītāji, %.

Kopumā Padome vērtē FM makroekonomiskās prognozes kā reālistiskas un tās apstiprina.

Padome vēlas uzsvērt, ka VTBI 2020./22. jāiekļauj jutīguma analīze, kurā tiktu novērtēti šādi negatīvi riski: bezdarba samazināšanās, kas pastiprina algu pieaugumu un inflāciju, nelabvēlīgi apstākļi ārējai tirdzniecībai un zemāks ārējais pieprasījums, Brexit ietekme; kā arī reputācijas riski banku sektorā. Līdzīgi kā iepriekšējā gada pavasara prognožu ciklā, Padome pievieno pielikumā arī ikgadējo makroekonomisko prognožu izpildes novērtējumu (MS Excel formātā), aicinot arī FM turpināt pilnveidi gan jutīguma analīzes, gan iepriekšējo prognožu noviržu vērtēšanā.

Padome ir ieviesusi jaunu uzraudzības instrumentu – Ekonomikas siltuma karti (pieejams tiešsaistē: <http://fdp.gov.lv/ekonomikas-siltuma-karte>), lai sekotu galvenajiem ekonomikas ciklu raksturojošajiem

rādītājiem. No analīzes ir iespējams novērot saliktā rādītāja "uzsilšanu" kopš 2017. gada sākuma, jo īpaši 2018.gada 2. un 3.ceturksnī, ko raksturo saspīlējums darba tirgū, vēsturiski augsta ražošanas jaudas noslodze apstrādes rūpniecībā, liels pieprasījums būvniecības, rūpniecības un pakalpojumu sektoros, mājokļu cenu indeksa un ekonomikas sentimenta līmenis virs ilgtermiņa vidējā līmeņa.